

פניני אביר יעקב

פנינים לפרשת השבוע מתורת המקובל האלקי
רבינו יעקב אביחצירא זיע"א

גליון ט' - פרשת כי תשא תשפ"ד

יום חמישי

למה צדיקים מתייסרים בעולם הזה?

הטעם האמיתי מדוע יש צדיקים שמקבלים ייסורים בעולם הזה, הוא ידוע, כדי לזכר אותם שהיו ראויים לקבל שכר מושלם בעולם הבא, ומאחר ויש להם מעט עוונות, מגיעים הייסורים בעולם הזה ומכפרים על כך, וכך הם נשארים טהורים, והכאים לשכר שלם בעולם הבא.

הנהגה זו נקראת 'משפט צדק', כי זו היא 'צדקה' עבור הצדיק שזוכה בעולם הבא למנוחה שלימה ושווה לנצח, אחרי שבעולם הזה כבר התייסר מעט בייסורים, ונודרך מהמעט עבירות שהיו בידו.

מרבן 'אביר יעקב' בספרו 'דורש טוב' (דרוש ח' לנפטרים) מוסיף שאם נתבונן בענין הזה, נבין כמה גדולה היא הצדקה שהקב"ה עושה עם הצדיקים, כי הרי הם אינם חפצים כלל בתענוגות העולם הזה, שהרי הם יודעים היטב בליבם שלא זה הוא האושר האמיתי, והתאוה העיקרית שלהם היא לעונג שיש בעולם הבא, שהוא העולם הניצחי.

והקב"ה יודע את רצונם, לכן הוא משלם להם על העוונות שלהם במיעוט תענוג בעולם הזה, שלמעשה הם בכלל לא מעוניינים בתענוג הגשמי הזה. וזה נקרא 'משפט צדק'. כי הקב"ה 'שופט' אותם בדרך של 'צדקה', ודן אותם כפי רצונם.

זה עומק התשובה שהשיב הקב"ה למשה רבינו כאשר ביקש (שמות לג יג) 'הודיעני נא את דרכיך', כלומר, מפני מה צדיק רוע לו, רשע וטוב לו? והשיב לו הקב"ה, שלצדיק יש ייסורים בעולם הזה, כדי שהוא יקבל את כל השכר שלו בעולם הבא.

זו היא ה'דרך' של הקב"ה, כאשר הוא דן ב'משפט צדק' את בריותיו.

יום שישי

ההיתר לכתוב תורה שבעל פה

שתי תורות ניתנו לעם ישראל, התורה שבכתב והתורה שבעל פה.

את שתיהן צריכים לשמור כפי שניתנו: את התורה שבכתב - אסור ללמוד בעל פה, ואילו את התורה שבעל פה - אסור היה לכתוב.

אבל בדורות המאוחרים, שנחלשו הבריות, והחלו לשכוח את התורה שבעל פה, הורה רבינו הקדוש - רבי יהודה הנשיא, היתר לכתוב התורה שבעל פה, ואמר על כך את הפסוק (תהלים קיט קכו) 'עת לעשות לה' הפרו תורתך'.

מרבן 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם' מוסיף בענין זה, שבדאי רבינו הקדוש, למרות הצורך שראה בחולשת הדורות, ולמרות שהביא אסמכתא מהפסוק בתהלים, לא היה מתיר לעצמו לעשות שינוי כל כך גדול באופן מסירת התורה, אם לא שהיה מוצא לכך רמז בפסוקי התורה עצמה. ויתכן, מוסיף רבינו ורומז, שיסוד הדברים נמצא בפסוק בפרשה שלנו:

יאימרו ה' אל משה, קתב לך את הדברים האלה, זו היא התורה שבכתב, שנצטוו לכתוב אותה. והדגיש הפסוק 'את הדברים האלה', לומר, שרק את התורה שבכתב מותר לכתוב, אבל לא את התורה שבעל פה.

אבל, בימי רבי, שהלכות נחלשו, רמז הפסוק שתינתן הרשות לכתוב גם תורה שבעל פה, שאמר הפסוק **'פי הדברים'**, שהן ראשי תיבות של המילים: יהודה הנשיא רשות בידו פשוטה יכתוב דברי משנה תורה'.

ואת זה רמז הפסוק, להתיר לכתוב תורה שבעל פה, כאשר התעוררה סכנה שמא תשתכח תורה זו מישראל, בגלל חולשת הדורות.

יום שלישי

מעלתם של תומכי התורה

השכר של לומדי התורה, אלו שעוסקים בה ביגיעה ובהתמדה, הוא עצום ורב.

אבל יש עוד מקבלי שכר, והם אלו שמתנדבים ותומכים בלומדי התורה, תמיכן דאורייתא.

מרבן 'אביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם' על הפרשה, מרמז את מעלותיהם של 'מחזיקי התורה', ואת השכר הגדול שהם עתידים לקבל על כך, במה שנאמר:

'ולקחת את כסף הכיפורים' - שכן אמר הקב"ה למשה, "את אותו הכסף שרצית לתת לכפרה, תן אותו לעמלי התורה".

וכמו שאמרו חז"ל (קהלת רבה יא א) 'אם רצית לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה'. ולעתיד לבוא יעמיד הקב"ה חופה למחזיקי התורה, ויעמיד אותה בסמוך להיכל של לומדי התורה, להראות את חשיבותם וחביבותם של תומכי התורה.

וזה מה שהוסיף הכתוב ואמר **'ונתת אותו על עבודת אוהל מועד'** - כלומר, יש להעניק את הכסף לבני הישיבות, היושבים בבית המדרש ועוסקים בתורה, שהיא נקראת 'עבודת אוהל מועד'.

ועל ידי נתינת זו, **'וזהו לבני ישראל לזכרון לפני ה'** - שהדבר נחשב להם, לתורמים ולתומכי התורה, כאילו הם עסקו בעצמם בתורה, והקב"ה יתן להם שכר יחד עם לומדי התורה.

וסיים הפסוק ואמר: **'לכפר על נפשותיהם'** - שעוון ביטול תורה יתכפר לבני ישראל בזכות אותה נתינה להחזקת לומדי התורה.

יום רביעי

כולם מתעלים בשבת

שבת קודש היא מעין עולם הבא. כל העולמות, כל הבריאה, הכל מתעלה ומתרום ביום קדוש זה.

גם על האנשים הפשוטים שבישראל ניכר שינוי כשמיגיע יום השבת. וראים על פניהם יראה וכבוד לשבת קודש.

מרבן 'אביר יעקב' בספר 'גנוי המלך' מביא את דברי האריז"ל בענין הזה, שהעולמות העליונים מתעלים לפי מעשיהם של בני אדם, ואם בני ישראל פועלים בקדושה, בתפילה או במעשים טובים, גם העולמות העליונים עולים ומגיעים אל התיקון שלהם.

אך, יש הבדל בין העליה של העולמות בשבת ימי החול לבין יום שבת קודש.

כי ביום חול העליה של עולמות היא רק בפנימיות שלהם, ואילו בשבת גם ה"כלים" של העולמות מתעלים, דהיינו כל הבריאה כולה מתעלה ביום קדוש זה.

לפי דברי האר"י, מוסיף האביר יעקב' לבאר את מה שפתח בו [שגם בני אדם מתעלים ביום שבת], ואומר, שגם בעלייתם של בני אדם, אין לומר שהעליה היא רק בנפש רוח ונשמה, אלא גם בגוף עצמו, שהוא ה"כלי" המכיל בתוכו את הבחינות הרוחניות, גם הוא מתעלה בשבת יחד עם הנפש, עם הרוח, ועם הנשמה.

ובאמת יש משמעות לזה בפסוקי הפרשה שלנו: שנאמר **'כי אות היא ביני ובין בני ישראל'**, כלומר, שבני ישראל עצמם הם חלק מהותי בענין השבת, וגם הם יתעלו כמו כל הבריאה והעולמות העליונים.

יום ראשון

רוצה להנצל מן החטא? תתישב בדעתך!

היצר הרע הוא 'רע', ואפילו הקב"ה שברא אותו קרא אותו 'רע', כמו שנאמר בסוף פרשת בראשית (בראשית ח כא).

והסיבה לכך, מפני שבכל זמן, בכל מצב ובכל אופן בו האדם שרוי, תמיד ימצא היצר פיתויים חדשים על מנת להחטיאו.

מרבן 'אביר יעקב' בספרו 'בגדי השרד' מביא על כך את הגמרא בבבא בתרא (ז:), וכך כתוב שם: **'אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, במה תרום קרן ישראל, אמר לו בְּכִי תִשָּׂא'**.

ורבינו שואל מה פירוש המאמר? מה היתה שאלתו של משה רבינו, ומה השיב לו הקב"ה?

אלא, הביאור בפסוק הוא, שהחטאים נובעים מקלות ראש ופזיזות הדעת. וכאשר בן אדם מיושב בדעתו וחושב על כל צעדיו, הוא ימנע מלחטוא.

זה הביאור בשאלתו של משה רבינו: **'במה תרום קרן ישראל'**, כלומר, כיצד יצליחו להשמר מן החטא?

השיב לו הקב"ה: **'בכי תשא'**, כלומר, כאשר ירומם האדם את ראשו, ולא יחיה בקלות ראש, זה יהיה הצעד הראשון והעיקרי כדי להנצל מעצת היצר הרע.

יום שני

הנהגת ישראל, רק ביד ה'

אחרי חטא העגל התאמץ משה רבינו בכל כוחו ללמד על ישראל זכות, והתפלל להציל אותם מהגזירה הזו, ולבקש שהקב"ה ילך איתם במדבר.

הקב"ה ענה לו ואמר 'פני ילכו והניחותי לך', ומשה רבינו המשיך ואמר 'אם אין פניך הולכים, אל תעלני מזה'.

רבינו האביר יעקב' בספרו 'פיתוחי חותם' שואל על לשון הפסוק: **היו אחרי שהקב"ה השיב למשה רבינו, והבטיח לו שהוא יסלח לבני ישראל, מדוע המשיך משה ואמר 'אם אין פניך הולכים? הרי הבקשה שלו התמלאה עוד לפני שהוא העלה אותה על דל שפתיו, בבחינת 'טרם יקראו ואני אענה', ומדוע הוצרך משה רבינו לחזור ולבקש, אחרי הבטחת הקב"ה?**

ומסביר רבינו את הפסוק, על פי המדרש (שמו"ר לב ב ג), שהקב"ה רצה לשלוח מלאך במקומו, **שהמלאך ילך עם ישראל**, ואילו משה התעקש וביקש **שהקב"ה בעצמו ילך איתם**, ונענה בחיוב, כמו שנאמר 'וה' הולך לפניו ימים' וגו'.

והטעם שמשם רבינו סירב לקבל ליווי של מלאך, אלא דרש וביקש שהקב"ה בעצמו ילווה אותם במדבר, מבואר במדרש שם, שכן אמר משה: **'אם אין פניך הולכים, אל תעלנו מזה, רבון העולם, מה ביניו לבין עובדי כוכבים, לנו נביאים ולהם נביאים, לנו שר ולהם שר'**.

כלומר, רק כאשר ילווה אותם הקב"ה בכבודו ובעצמו, אז נוכל לדעת שהנהגתו עם ישראל שונה מהנהגתו עם שאר האומות.

זה הפירוש בפסוק בפרשה זו: **'במה יודע איהם כי מצאתי חן בעיניך, אני ועמך, הלא בלכתך עמנו'**, כי רק כשילך עמנו הקב"ה בעצמו, אז יודע כי **'נפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה'**, כי בזה שונים ישראל מכל אומות העולם.

ואכן, נענה הקב"ה לבקשה זו, והבטיח למשה רבינו: **'גם את הדבר הזה אשר דיברת - אעשה'**.

